

Kommunstyrelsen**§ 101****Yttrande över Boverkets promemoria ”Önskemål om utökat bemyndigande att meddela föreskrifter för friytor för lek och utevistelse vid skolor, förskolor, fritidshem och annan jämförlig verksamhet” (KS/2021:65)****Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Solna stad har fått promemorian *Önskemål om utökat bemyndigande att meddela föreskrifter för friytor för lek och utevistelse vid skolor, förskolor, fritidshem och annan jämförlig verksamhet* på remiss för yttrande senast den 7 juli 2021. Boverket säger sig se en trend att friyta vid skola och förskola minskar och anser att verkets vägledning samt allmänna råd om friytor för lek inte följs. Därför vill Boverket få ett utökat bemyndigande att meddela föreskrifter om bindande krav på friytor. De allmänna råden kan då omformas till föreskrifter och utformas som skullkrav och därmed bli tvingande.

Stadsledningsförvaltningen delar utgångspunkten om att det är viktigt att i den fysiska planeringen tillgodose behovet av en god utemiljö för alla barn och har förståelse för Boverkets ambition om en hög målsättning för friytor. Men även om Boverkets ambitionsnivå är önskvärd att eftersträva där så är möjligt, så är PBL en avvägningslag där olika allmänna intressen måste vägas mot varandra. I tättbebyggda städer som Solna är intresse- och målkonflikter vanligt i planeringen. Staden måste därför prioritera mellan en stor mängd behov och krav, väga samman och balansera dessa för att slutligen fatta beslut utifrån vad som lokalt bedöms bäst för helheten.

Det finns heller ingen möjlighet att, enligt plan- och bygglagen, reglera hur många barn det ska finnas i skolverksamheten eller förskoleverksamheten. Istället kan en reglering av friytan få andra negativa effekter för verksamheterna, så som att förskolor inte kommer att kunna tillhandahållas i nära anslutning till barnets eget hem. Solna stad anser att det även fortsättningsvis ska vara respektive kommun som utifrån sina lokala förutsättningar beslutar om den närmare utformningen och storleken av friytor för lek och utevistelse i samband med planering och uppförande av lokaler för skola, förskola och fritidshem.

Detta ärende har beretts gemensamt av stadsledningsförvaltningen, miljö- och byggnadsförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen. Kommunstyrelsen föreslås att som eget yttrande översända stadsledningsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Yrkanden

Pehr Granfalk (M) föreslår att kommunstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Sandra Lindström (V) föreslår att kommunstyrelsen beslutar enligt förslag i *bilaga 10*.

Sara Kukka-Salam (S) föreslår att kommunstyrelsen beslutar enligt förslag i *bilaga 11*.

Signatur

Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns tre förslag till beslut:

Förvaltningens förslag

Sandra Lindströms (V) förslag enligt *bilaga 10*.

Sara Kukka-Salams (S) förslag enligt *bilaga 11*.

Ordförande ställer förslagen mot varandra var för sig och konstaterar att kommunstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservation

Sara Kukka-Salam (S) och Sandra Lindström (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

Solna den 21 juni 2021
Kommunstyrelsen, ärende 13
Svar på remiss Boverkets promemoria Önskemål om utökat bemyndigande
att meddela föreskrifter för friytor för lek och utevistelse vid
skolor, förskolor, fritidshem och annan jämförlig verksamhet
KS/2021:65

Yrkande

Boverkets rekommendationer om friyta handlar om att säkerställa att barn och ungdomar får tillräckligt mycket yta att leka och röra sig på i förskole-, skol- och fritidsverksamheten. Det har utmynnats i en rekommendation om 30 kvadratmeter per skolbarn och 40 kvadratmeter per förskolebarn, där den totala sammanhängande ytan aldrig ska understiga 2000 kvadratmeter. Forskningen visar tydligt att en stor friyta är nödvändig för att få barn i rörelse, lek och aktiviteter av varierande slag, för att få tjejer att röra på sig, för att minska antal konflikter barn emellan, och därigenom ge personalen möjlighet till pedagogiskt arbete.

Enligt statistik från SCB minskade den genomsnittliga skolgårdsytan med 3,7 kvm per elever under bara två läsår fram till 2017. Detta berodde på ett ökat antal elever på befintliga friytor i kombination med förtätningar av befintliga skolområden, en utveckling som stämmer väl överens med det som sker även i Solna stad. Eftersom friytan är så värdefull för barns och ungas lek, rörelse och utveckling och eftersom trenden går åt fel håll söker Boverket nu ett ökat bemyndigande för göra råden om friyta tvingande vid nybyggnation.

I en tätbebyggd storstadskommun som Solna måste varje bit markyta komma till maximal nytta. Det är många avvägningar som måste göras för att få till en bra blandning av bostäder, arbetsplatser, kommersiella aktörer, välfärdsverksamheter och natur- och grönområden. Tyvärr sker väldigt många av dessa avvägningar idag på barnens bekostnad. Idag är Solna exceptionellt långt ifrån att leva upp till Boverkets rekommendationer på friyta vad gäller både förskole- och skolgårdar, och har några av landets minsta friytor. Endast tre kommunala förskolor och tre skolor lever upp till rekommendationerna om friyta, och inte sällan planeras nya förskolor i staden vars gårdar understiger 10 kvm per barn. Dessutom har vi sett flera exempel där befintliga förskolor och skolor med stora gårdar stängs ner, för att ersättas av nya sådana med betydligt mindre friytor.

Trots att Solna redan har små friytor till att börja med, krymper alltså dessa ytterligare på flera håll. Detta är en mycket oroväckande utveckling, som inte belyses i förvaltningens förslag till yttrande. Påståendet om att större friytor skulle kunna leda till att barn tvingas till förskolor långt bort från det egna hemmet saknar reell grund, just eftersom Solna är så litet till ytan, och borde därför strykas.

Kanske är Boverkets nuvarande rekommendationer väl svåra att leva upp till i varje fall för en tätbebyggd storstadskommun som Solna. Man skulle då kunna tänka sig en mer flexibel modell där även en mindre friyta kan anses vara suboptimal men acceptabel, om den är placerad i ett mycket tätbebyggt område och uppfyller vissa andra krav såsom exempelvis

närhet till park eller grönområde. Hur dessa skallkrav skulle kunna utformas är något som behöver utredas vidare.

Ytterligare ett förslag är att varje kommun bör tvingas ta fram egna riktlinjer för friytor vid förskolor och skolor utifrån sina egna förutsättningar, givetvis med utgångspunkt i forskningsläget och Boverket eventuellt förändrade rekommendationer. Riktlinjerna skulle innehålla tydliga mått på vad som anses som optimala respektive acceptabla friytor och skulle fungera som ett stöd vid planering, utformning och förvaltning av förskolor och skolor. Riktlinjer såsom dessa finns redan i flera kommuner idag, men saknas helt i Solna.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar jag

att uppdra åt stadsledningsförvaltningen att skriva om tjänsteskrivelsen i enlighet med synpunkterna i detta yrkande,

att kommunstyrelsen som eget yttrande beslutar att översända denna reviderade tjänsteskrivelse.

Sandra Lindström
Vänsterpartiet

Kommunstyrelsen 21 juni 2021

Ärende 13 Yttrande över Boverkets promemoria "Önskemål om utökat bemyndigande att meddela föreskrifter för friytor för lek och utevistelse vid skolor, förskolor, fritidshem och annan jämförlig verksamhet"

Yrkande

För att barn ska hålla sig friska och utvecklas krävs att de får röra på sig. Utomhusvistelse har positiv påverkan på psykosocial, motorisk och kognitiv utveckling samt förbättrar koncentrationsförmågan. Dessutom minskar risken för smittspridning när barnen är ute. Barn måste alltså ha tillgång till en välfungerande utemiljö som inbjuder till fysiska utmaningar och träning av de sociala förmågorna. Här spelar alltså både utemiljöns storlek och formgivning en viktig roll.

Boverkets rekommendation är att en förskolegård ska kunna erbjuda 40 kvadratmeter per barn och för grundskolans skolgårdar bör det finnas 30 kvadratmeter per elev. Dessa riktlinjer är Solna stad långt ifrån att uppfylla – år 2021 är det enbart tre förskolor och tre skolor som lever upp till rekommendationerna. För Stadens skol- och förskolebarn har lekytan successivt minskats de senaste 20 åren och den beräknas idag vara i genomsnitt 9 kvadratmeter.

I en tätbebyggd kommun som Solna är utrymmet för lekytor begränsat, men på flera platser prioriteras andra byggnationer än skolor och förskolor. Ett aktuellt exempel är Tallbackaskolan där staden säljer barnens skoltomt till förmån för bostäder.

Vi Socialdemokrater anser att Boverkets önskemål om befogenheten att författa föreskrifter är bra eftersom de riktlinjer som finns idag ger kommuner för stora möjligheter att strunta i de hälsoeffekter som tillräcklig friyta ger små och stora barn. De exempel på föreskrift som presenteras ger en ökad tydlighet. En föreskrift bör också ta hänsyn till de olika förutsättningar som en tätbebyggd stad och en glesare bebyggelse har. Med en föreskrift anser vi att barnens behov tillgodoses i ökad omfattning.

Med bakgrund till ovanstående yrkar vi:

- Att stadens remissvar omarbetas så att staden ställer sig positiv till Boverkets önskemål om utökat bemyndigande att meddela föreskrifter för friytor för lek och utevistelse vid skolor, förskolor, fritidshem och annan jämförlig verksamhet.

Sara Kukka-Salam
Socialdemokraterna